

om å gjøre å samle mest mulig på Lillehammer. Jeg trodde faktisk at det skulle vært flere enn Odd Steinar Bækken (Bygdalstra) som hadde sett verdien i også å legge til rette for at denne typen bedrift skulle ha livets rett i Gausdal.

John Th. Bråtten,
Svingvoll

Dialektar og skrivning

I samband med at ein har tenkt å gje ut ei bok på stangemål spør Marie Tangnes i GD 17.01. korleis ein skal kunne skrive på dialekt dersom ein ikkje kan skrive såkalla tjukk I.

Tjukk I er ikkje eit særmerke berre for stangemål eller Hedmark eller Oppland. Tjukk I er utbreidd over heile Auslendet med ein avstikker til Romsdalen og Nordmøre via Trøndelag og faktisk heilt opp til Salten i Nordland.

Vi har elles tjukk I av to ulike opphav. Ein har tjukk I av norrøn I i bestemte lydlege omgjevnader, t.d. i «galen», og ein har tjukk I av gammalnorsk rō, t.d. i «garden». Sjølv om tjukk I som lyd i norsk er mange hundre år gammal og ikkje finst i t.d. engelsk eller tysk – eller dansk, prøvde verken Knutsen el-

skiller gode lærere fra andre er derimot grunnlag avdekket gjennom mange år med forskning.

Thomas Nordahl og John Hattre er noen av de mange forskerne som har påpekt at lærerens tilbagemeldinger er det som skiller de gode lærerne fra de mindre gode. Gode lærere har klare mål for undervisning og klarer å formidle dette til elevene. Elevene får tydelige tilbagemeldinger om hvordan de ligger an og hva vedkommende må gjøre for bli flinkere. Det bes-

ikke oppstår i et vakuum. Vilje til å lykkes i jobben sin er individuelt, men mulighetene for å gjøre det er noe som må legges til rette for av skoleledere, kolleger og politikere.

Det er lettere å utvikle seg som lærer når man er del av et godt lag, der systematisk arbeid med pedagogiske strategier verdsettes.

Det forutsetter politiske tiltak som støtter opp om dette. Mange dyktige lærere uttrykker frustrasjon over at tiden ikke strekker til. Med høye ambisjoner og be-

ler Aasen å introdusere tjukk I som egen bokstav i det norske alfabetet. Det har det heller ikkje vore nokon spesielt god grunn til. Dei som har tjukk I i dialekten sin, vil stort sett bruke den lyden på rett stad, og dei som ikkje har tjukk I, vil lese eller uttale orda på bakgrunn av det fonologiske systemet i sine respektive dialektar.

Når det har sagt, finst det fleire teikn som har blitt brukte for å markere tjukk I. Nokre bruker rett og slett ein stor L inne i ord, og i dialektordboka frå Stange bruke ein l, dvs. feitt skrift. Men det finst òg to «offisielle» teikn for tjukk I. Det eine er ein gjennomstruken l (l) frå eit lydskriftalfabet som ein kallar for Norvegia, og det andre

er ein □, som er ein type r-lyd, som tjukk I fonetisk sett faktisk svarer til. Det siste teiknet er teke frå det internasjonale lydskriftalfabetet, IPA.

Det finst lange tradisjonar for å skrive på dialekt i Noreg. Som regel tek ein utgangspunkt i alfabetet som ein også brukar til å skrive standardmåla på. Marie Tangnes gjev sjølv eit døme på det når ho bøyer verbet «ake/aka» og skriv «je æk» i første person. Skrivemåten i nynorsk er her «ek» fordi kort a blir til e, mens berre lang a (å) blir til æ. Dette er derimot ein konvensjon som byggjer på språkhistorie i større grad enn faktisk uttale. Dei som bøyer «ake» som eit sterkt verb, vil utan problem

grenset handlingsrom får de ikke gjort alt de skulle.

Da er vår oppgave flerdelte: Folkevalgte lokalt må prioritere skolens økonomi og lærernes arbeidsforhold. Folkevalgte nasjonalt må fjerne unøvendige byråkratisering av lærernes oppgaver, og sikre gode etter- og videreutdannings tilbud. Uansett

UTVIKLING: Folkevalgte nasjonalt må fjerne unøvendig byråkratisering av lærernes oppgaver.

Foto: Torbjørn Olsen

må vi slutte å snakke om lærernes dyktighet som en «x-faktor». Faktoren er velkjent. Læreres læringsprosess er ikke mer magisk enn andres. Den må det legges til rette for.

Sine Renate Håheim,
storlittingsrepr. (Ap)

kunne lese/uttale første person som «æk», sjølv om ein eventuelt skriv «ek». Eg som pratlar nordlending, kan også godt lese «ægg» i staden for t.d. «egg», der ein Hedmarking vil kunne lese «je» i staden for «jeg» – som det jo faktisk er ingen i heile Noreg som seier – jeg med g, altså.

Dei fleste av dei som ikkje har tjukk I av gammalnorsk rō, les/uttaler heller ikkje gard med d. Den «moderne» skrivemåten med d er også først og fremst historisk motivert. Mange av dei såkalla stumme konsonantane i norsk gjer det faktisk lettare å lese ein tekst. Ord som «ti» eller «gar» er lettare å skjønne dersom ein ser «tid» og «gard» på trykk. På den andre sida

er ikkje skriftspråka konsekvente heller sidan ein i dag bl.a. skriv «li» og «leie» isf. «hlif» eller «leida». Dei offisielle skriftspråka våre byggjer på tradisjonar, konvensjonar og kompromiss. På same måte vil ein kunne konstruere relativt konsistente skrivemåtar for ulike dialektar. Dersom ein sjølv snakkar dialekten som ein tekst er skrivven på, vil det nok gå relativt lett etter kvart – og bøker skrivne på dialekt har nok først og fremst «sine egne» som målgruppe. Som eit ledd i styrkinga og bevaringa av dialektane i Noreg er det gode tiltak, som bør støttast av alle dialektinteresserte.

Jens Haugan, førsternanensis i norsk, Høgskolen i Hedmark

Heilt uforståeleg, og ein stor reklametabbe. Med berre ein av fire vestlandsgardar presentert på nynorsk, syner Tine at dei ikkje forstår kor viktig språk er for den lokale identiteten.

Håvard B. Øvregård, leiar i Noregs Mållag